

מגילת בני חשמונאי

בעת ההיא נשא יוחנן בן מתתיה עיניו לשמים ותיקן תפלתו לפני אלהיו, ויאמר: אלהי ואלהי אבותי, אברהם יצחק ויעקב, אל תמסרני בידי הערל הזה, כי אם יהרגני, וילך וישתבח בבית דגון אלהיו, ויאמר אלהי נתנו בידי. באותו שעה פסע אליו שלש פסיעות, ויתקע החרב בלבו, וישלך אותו חלל בעזרת הקדש. ויען יוחנן לפני אלהי השמים ויאמר: אלהי, לא תשים עלי חטא על כי הרגתיו בבית מקדשך, עתה כן תתן את כל העמים אשר באו עמו להצר ליהודה ולירושלים. אז יצא יוחנן בן מתתיה ביום ההוא, וילחם בעמים האלה ויהרג בהם הרג רב. והעם אשר נצלו מן החרב ברחו בספינה אל המלך אנטיוכוס. ומספר ההרוגים אשר הרג ביום ההוא שבעים ושנים אלף ושבע מאות, כי היו הורגים איש את רעהו. בשובו בנה עמוד על שמו, ויקרא לו "מכבי ממית החזקים".

ויהי כאשר שמע אנטיוכוס המלך כי נהרג ניקנור משנהו, צר לו מאד, וישלח להביא לו את בגריס הרשע, המטעה את עמו. ויען אנטיוכוס ויאמר לבגריס: האם לא ידעת, אם לא שמעת, את אשר עשו לי בני ישראל. הרגו חילי ובזזו את מחנותי ושרי. עתה האם על ממונכם אתם בוטחים, או על בתיכם אשר לכם? באו ונעלה עליהם ונבטל מהם הברית אשר כרת להם אלוהיהם: שבת חדש ומילה. אז בגריס הרשע וכל מחנותיו באו לירושלים, ויהרוג בהם הרג רב, ויגזור גזרה גמורה על שבת חדש ומילה. ובימים ההם כאשר היה דבר המלך נחפז, מצאו איש אשר מל את בנו, והביאו האיש ואשתו ויתלו אותם כנגד הילד. וגם אישה אשר ילדה בן אחרי מות בעלה, ותמל אותו לשמנה ימים, ותעל על חומת ירושלים ובנה המהול בידה. ותען ותאמר: לך אומרים בגריס הרשע, אתם חושבים לבטל מאתנו הברית אשר כורת עמנו, ברית אבותינו לא נבטל ממנו, שבת חדש ומילה מבני בנינו לא יוסר! ותפל את בנה לארץ, ותפול אחריו, וימותו שניהם כאחד. ורבים מבני ישראל אשר היו עושים כן בימים ההם, ולא הפרו את ברית אבותם.

בזמן ההוא אמרו בני ישראל איש לרעהו: בואו ונלך ונשבוב באחת המערות, פן נחלל את יום השבת. וילשינו עליהם לפני בגריס. אז בגריס הרשע שלח אנשים חמושים, ויבאו וישבו על פי המערה. ויאמרו אליהם: יהודים, צאו אלינו, אכלו מלחמנו ושתו מייננו ומעשינו תהיו עושים. ויענו בני ישראל ויאמרו איש לרעהו: זוכרים אנחנו אשר צונו ה' על הר סיני: "ששת ימים תעבד ועשית כל מלאכתך וביום השביעי תשבתי", עתה טוב לנו אשר נמות במערה מאשר נחלל את יום השבת. בהיות זה כאשר לא יצאו אליהם היהודים, הביאו עצים לחים ושרפו על פי המערה, וימותו כאלף איש ואישה.

ויהי בימי אנטיוכוס מלך יון, מלך גדול וחזק היה ותקיף בממשלתו, וכל המלכים ישמעו לו. והוא כבש מדינות רבות ומלכים חזקים, והחריב טירותיהם, והיכליהם שרף באש, ואנשיהם בבית האסורים אסר. מימי אלכסנדרוס המלך לא קם מלך חזק כמוהו בכל עבר הנהר. והוא בנה מדינה גדולה על חוף הים להיות לו לבית מלכות, ויקרא לה מדינת אנטיוכיא על שמו. וגם בגריס משנהו בנה מדינה אחרת לנגדה, ויקרא לה בגריס על שמו, וכן שמותן עד היום הזה. בשנת עשרים ושלוש שנים למלכו, היא שנת מאתיים ושלוש עשרה שנים לבנין בית האלהים הזה, שם פניו לעלות לירושלים. ויען ויאמר לשריו: הלא ידעתם כי יש עם היהודים אשר בירושלים בינינו. לאלהינו אינם מקריבים, ודתינו אינם עושים, ודתי המלך עוזבים לעשות דתם. וגם הם מיחלים ליום שברון המלכים והשלטונים, ואומרים: "מתי ימלוך עלינו מלכנו, ונשלוט בים וביבשה, וכל העולם ינתן בידינו". אין כבוד למלכות להניח לאלה על פני האדמה. עתה בואו ונעלה עליהם, ונבטל מהם הברית הכרותה להם: שבת חדש ומילה. וייטב הדבר בעיני שריו ובעיני כל חיליו.

בעת ההיא קם אנטיוכוס המלך וישלח את ניקנור משנהו בחיל גדול ועם רב. ויבוא לעיר יהודה לירושלים. ויהרוג בה הרג רב, ויצב צלם בבית המקדש, במקום אשר אמר אלוהי ישראל לעבדיו הנביאים שם אשכן שכינתי לעולם. במקום ההוא שחטו את החזיר, ויביאו מדמו לעזרת הקודש. ובהיות זה, כאשר שמע יוחנן בן מתתיה כהן גדול כי זה המעשה נעשה, נמלא קצף וחמה, וזיו פניו נשתנה, ויועץ בליבו מה שיוכל לעשות על זה. ואז יוחנן בן מתתיה עשה לו חרב, שתי אמות ארכה וזרת אחת רחבה, תחת בגדיו עטופה. ויבוא לירושלים, ויעמד בשער המלך, ויקרא לשוערים ולשומרים. ויאמר להם: אני יוחנן בן מתתיה באתי להכנס לפני ניקנור. ואז באו השוערים והשומרים, ויאמרו לו לניקנור: הכהן הגדול מהיהודים עומד בפתח. ויען ניקנור ויאמר להם: יבא ויכנס. אז הובא יוחנן לפני ניקנור. ויען ניקנור ויאמר ליוחנן: אתה הוא אחד מן המורדים אשר מרדו במלך, ואינם מבקשים את שלום מלכותו. ויען יוחנן לפני ניקנור ויאמר: אדוני, אני הוא, עתה באתי לפניך, לעשות את כל אשר תחפץ. ויען ניקנור ויאמר ליוחנן: אם כרצוני אתה מבקש לעשות, קח חזיר ושחוט אותו לצלם, ואלבישך בגדי מלכות, וארכיבך על סוס המלך, וכאחד מאוהבי המלך תהיה. וכאשר שמע יוחנן השיבו דבר: אדוני, אני ירא מבני ישראל, פן ישמעו כי עשיתי כן וסקלוני באבנים. עתה יצא כל איש מלפניך, פן יודיעו לבני ישראל. אז ניקנור הוציא מלפניו כל איש.

[ואחרי כן גזר עליהם בגריס הרשע, שלא תבא נערה אצל בעלה, עד אשר תבא בתחלה אל המלך. והייתה לחשמונאי זה נערה. והיו סוברים לתת אותה לבגריס הרשע. וכאשר ראתה הנערה שהיו סוברים לעשות כן, צעקה צעקה גדולה ומרה, ותקרע בגדיה. ותאמר לאביה ואחיה: אחי, כך תעשו, למסור אותי לערל רשע?! ולמה לא תעשו כאשר עשו אבותיכם? תקנאו אתם, כמו שקנאו על דינה אחותם. ובורא שמים וארץ יעזרכם על זאת].

אחר זאת יצאו חמשת בני מתתיה, יוחנן וארבעת אחיו, וילחמו בעמים האלה. ויהרגו בהם הרג רב, ויגרשום לאיי הים, כי בטחו באלהי השמים. אז בגריס הרשע נכנס בספינה אחת, וינס אל אנטיוכוס המלך, ועמו אנשים פליטי חרב. ויען בגריס ויאמר לאנטיוכוס: אתה המלך נתת צווי לבטל מן היהודים שבת חדש ומילה, ודע כי תחבלותיהם עצמות ומרד גדול בהם. אשר אם גם יבואו עליהם כל העמים והאמות והלשונות, לא יוכלו לחמשת בני מתתיה. מאריות הם חזקים ומנשרים הם קלים ועזים הם מדבים. עתה המלך, עצתי תיטב לפניך, ולא תלחם באנשים מעט. כי אם תלחם בהם במעט אנשים, תבוש בעיני כל המלכים. אלא כתב ושלח אגרות לכל מדינות מלכותיך, ויבואו כל שרי החילות, ולא יתעכב מהם אף אחד, וגם פילים מלבשים שריונים יהיו עמהם. וייטב הדבר בעיני אנטיוכוס המלך, וישלח ספרים לכל מדינות מלכותו, ויבאו שרי כל העמים והממלכות, וגם פילים מלבשים שריונים עמהם באו.

ואחרי כן עמד שנית בגריס הרשע, ויבא לירושלים, ונתץ חומתה והפסיק נהרות העיר, ופרץ בחומת המקדש שלוש עשרה פרצות. וגם מן האבנים שרף, עד אשר היו כעפר. ויחשוב בלבו ויאמר: הפעם הזאת לא יוכלו לי בני ישראל, כי רב חילי ועזי ידי. ואלהי השמים לא חשב כן. וכאשר שמעו חמשת בני מתתיה, קמו ויבאו אל מצפה גלעד, במקום אשר היתה לבית ישראל הצלה בימי שמואל הנביא. צום גזרו, וישבו על האפר לבקש רחמים מלפני אלהי השמים. אז נפלה בלבם עצה טובה. והיו שמותיהם: יהודה הבכור, שמעון השני, השלישי יוחנן, הרביעי יונתן, החמישי אלעזר. ויברך אותם אביהם בטרם שלח אותם לקרב, וכן אמר: יהודה בני, אודה מעשיך כיהודה בן יעקב, אשר היה נמשל כאריה. ואתה שמעון בני, אודה מעשיך כשמעון בן יעקב, אשר הרג יושבי שכם. ואתה יוחנן בני, אודה מעשיך כאבנר בן נר שר צבא ישראל. ואתה יונתן בני, אודה מעשיך כיונתן בן שאול, אשר הרג עם פלישתים. ואתה אלעזר בני, אודה מעשיך כפינחס בן אלעזר, אשר קנא לאלהינו והציל את בני ישראל מן החמה.

על זאת יצאו חמשה בני מתתיה ביום הזה, וילחמו בעמים ההם, ויהרגו בהם הרג רב מאד, ויהרג מהם

יהודה. באותה שעה, כאשר ראו בני מתתיה כי נהרג יהודה, שבו ויבאו אל אביהם. ויאמר להם: למה שבתם? ויענו ויאמרו: אשר נהרג יהודה אחינו, אשר היה נחשב כמו כלנו. ויען מתתיה אביהם ויאמר אליהם: אני אצא עמכם ואלחם בעמים האלה, פן יאבדו בית ישראל, ואתם תתנחמו על אחיכם. ויצא מתתיה ביום ההוא עם בניו, וילחמו בעמים. ואלהי השמים נתן את כל גבורי העמים האלה בידם, ויהרגו בהם הרג רב, כל אחוזי חרב וכל מושכי קשת, שרי החיל והסגנים, לא נותר בהם שריד. וינוסו שאר העמים למדינות הים. ואלעזר היה מתעסק להמית את הפילים, ויטבע בפרש הפילים. וכאשר שבו, בקשוהו בין החיים ובין המתים ולא מצאוהו, ואחר כך מצאוהו אשר טבע בפרש הפילים. וישמחו בני ישראל כי ניתנו שונאיהם בידיהם. מהם שרפו באש, ומהם דקרו בחרב, ומהם תלו על העץ. ובגריס הרשע, המטעה את עמו, שרפו אותו בית ישראל באש. ואז אנטיוכוס המלך, כאשר שמע אשר נהרגו בגריס הרשע וכל שרי החיל אשר עמו, נכנס בספינה וינס למדינת הים. וכל מקום אשר היה בא שמה, היו מורדים בו וקוראים אותו: הבורח, הבורח. והפיל את עצמו לים.

אחרי כן באו בני ישראל לבית המקדש, ויבנו השערים הנשברים, ויסגרו הפרצות, ויטהרו העזרה מן ההרוגים ומן הטמאות. ויבקשו שמן זית זך להדליק המנורה, ולא מצאו כי אם צלוחית אחת, אשר היתה חתומה בטבעת הכהן הגדול מימי שמואל הנביא, וידעו שהיא טהורה. והיה בה כשעור הדלקת יום אחד, ואלהי השמים אשר שכן שמו שם, נתן בה ברכה והדליקו ממנה שמונה ימים. על כן קבלו בני חשמונאי קבלה זו, ואסרו זה האסור, ובני ישראל עמהם כאחד, לעשות שמונה ימים האלה ימי משתה ושמחה, כימי המועדים הכתובים בתורה, ולהדליק בהם נרות, להודיע לצאצאיהם אחריהם אשר עשה להם אלהי השמים נצוחים. ובהם אין לספד, ולא לגזר צום ותענית, זולת כל איש יהיה עליו נדר מלפני זה ישלמנו, ויתפלל לפני אלהיו. אך חשמונאי ובניו ואחיו לא גזרו בהם לבטל עבודה ומלאכה. ומן העת ההוא לא היה שם למלכות יון. ויקבלו המלכות בני חשמונאי ובני בניהם מהעת הזאת ועד חרבן בית אלהים מאתים ושש שנים. על כן בני ישראל מהיום ההוא, שומרים את הימים האלה בכל גלותם, ויקראו להם ימי משתה ושמחה, מחמשה ועשרים לחדש כסלו שמונה ימים. ועד העולם לא יסורו מהם אשר הכהנים והלויים וחכמיהם בבית מקדשם, קימו עליהם ועל בני בניהם עד עולם. סליק מגילת אנטיוכוס.

האל אשר עשה עמהם נס ופלא, הוא יעשה לנו נסים ונפלאות, ויקוים בנו מקרא שכתוב: "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות".